

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7513/2021
14.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Петар Учајев, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., чији је пуномоћник Раде Павловић, адвокат из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., ДД из ... и ЂЂ из ..., чији је заједнички пуномоћник Раденко Томашевић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5469/19 од 13.10.2020. године, у седници већа одржаној 14.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5469/19 од 13.10.2020. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5469/19 од 13.10.2020. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Младеновцу, Судска јединица у Сопоту П 294/15 од 31.05.2016. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован евентуални тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништав и да не производи правно дејство Уговор о доживотном издржавању закључен између сада пок. ЕЕ и туженог ББ, оверен пред Општинским судом у Сопоту Р 232/2008 од 04.11.2008. године. Ставом трећим изреке обавезана је тужилца да туженом ББ накнади трошкове парничног поступка у износу од 100.500,00 динара, а ставом четвртим изреке да туженима ВВ, (правном следбенику сада пок. ЖЖ), ГГ, ДД и ЂЂ накнади трошкове парничног поступка у износу од 232.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију, из свих законских разлога.

Тужени ГГ, ДД и ЂЂ су поднели одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....18/2020), Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужилце није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити. Одлука другостепеног суда заснована је на чињеничном стању утврђеном током првостепеног поступка из кога је другостепени суд извео другачији чињенично правни закључак и применом одредаба материјалног права донео другачију одлуку од првостепеног суда.

Према чињеничном стању, утврђеном у поступку пред првостепеним судом и након одржане расправе пред другостепеним судом, између сада пок. ЕЕ као примаоца издржавања и АА, као даваоца издржавања 21.12.2007. године је закључен уговор о доживотном издржавању Р 252/2007. У уговору су ближе наведене обавезе даваоца издржавања, уз обавезу примаоца издржавања да за то издржавање пренесе у својину АА непокретности и то: кат.парцелу ... са кућом (породична стабена зграда бр.1, површине у габариту 121м²) која се налази на тој парцели, уписане у ЛН ... КО ... и удео од ¼ на кат.парц. ... шума ..., уписане у ЛН ... КО ..., као и покретне ствари. Решењем РГЗ Службе за катастар непокретности Сопот од 26.01.2008. године извршена је забележба наведеног уговора о доживотном издржавању. ЕЕ, прималац издржавања је против АА даваоца издржавања покренула поступак ради раскида уговора о доживотном издржавању 21.12.2007. године. ЕЕ је преминула 22.05.2009. године. Поступак је прекинут због смрти тужиље, а решењем П 103/13 од 20.01.2014. године одбијен је предлог ББ за наставак поступка.

ЕЕ је као прималац издржавања закључила и овде предметни уговор о доживотном издржавању Р 232/2008 од 04.11.2008. године са туженим ББ као даваоцем издржавања. Предмет тог уговора су исте непокретности које су предмет претходно закљученог уговора са тужиљом АА.

Према налазу и мишљењу судског вештака неуропсихијатра Александре Бајић Милосављевић код ЕЕ је у време када је закључила спорни уговор о доживотном издржавању постојало: стање заостале слабости леве руке, са тежим нарушавањем функције, након оперативног неурохирушког одстрањивања великог тумора порекла можданих овојница. Операција је извршена 2003. године, а након операције спроведена је превенција настанка епилепсије због чега је до краја живота примала Phenobarbiton, стање након поновљеног прелома леве подлактице услед чега је функција леве шакe практично изгубљена и неуроза, са карактеристикама анксиозно-депресивног синдрома, без елемената психозе, која је лечена Bromazepamом и повремено антидепресивима. Наведене сметње су могле повремено да ремете расуђивање, али не битно. Нема елемената који би упућивали на значајнији поремећај расуђивања, који би евентуално могао довести у питање способност ЕЕ да схвати значај правне радње коју је предузела, нити елемената на основу којих би се њена слободна воља довела у питање. Из наведеног произилази да је ЕЕ у новембру 2008. године била способна да схвати правне радње које је намеравала да предузме и које је предузела 04.11.2008. године.

На овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је применио одредбе чл. 12. и 13. Закона о облигационим односима и оценио да је тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању закљученог са туженим ББ основан.

Према датим разлозима, тужени је закључењем спорног уговора о доживотном издржавању из 2008. године поступио супротно начелу савесности и поштења, јер је имао сазнање да је сада пок. ЕЕ у својству примаоца издржавања претходно закључила уговор о доживотном издржавању са АА као даваоцем издржавања 2007. године, који има идентичну садржину у погледу имовине којом прималац издржавања располаже.

Другостепени суд је применом материјалног права из Закона о наслеђивању и Закона о облигационим односима оценио да нису испуњени услови за утврђење ништавости оспореног уговора о доживотном издржавању, јер исти није противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, због чега је евентуални тужбени захтев одбио као неоснован.

Неосновано се наводима ревизије тужиље оспорава правилна примена материјалног права.

Као и код закључења било ког уговора, у смислу члана 56. ЗОО уговарачи уговора о доживотном издржавању морају имати одговарајућу пословну способност, што значи да својом властитом активношћу, односно изражавањем воље, стичу права и обавезе и да су у стању да брину о својим правима и интересима.

Имајући у виду чињенично стање утврђено у овој парници, да је прималац издржавања сада пок. ЕЕ била способна за расуђивање приликом закључења уговора о доживотном издржавању са туженим ББ, да је била свесна садржине и дејства уговора који је закључила у складу са несумњиво својим животним потребама и сврхом уговора о доживотном издржавању, да њене здравствене сметње након неурохируршке операције нису утицале на њено расуђивање и да нема елемената на основу којих би се њена слободна воља довела у питање, и по оцени Врховног касационог суда се не доводи у питање закључак другостепеног суда, да из овог разлога нису испуњени услови за утврђење ништавости уговора.

С друге стране, правно дејство уговора о доживотном издржавању суспендовано је до тренутка смрти примаоца издржавања, из чега произлази да је пренос права својине на стварима које су предмет уговора на даваоца издржавања одложен до смрти примаоца издржавања. Све до тог тренутка власник предмета уговора је прималац издржавања, који може слободно да располаже својом имовином, теретним или добротним правним пословима, независно од савесности његових уговарача, па постојање једног уговора о доживотном издржавању не представља правну сметњу која би за последицу имала ништавост даљег располагања предметом тог уговора. У конкретном случају, чињеница да је спорни уговор о доживотном издржавању закључен са туженим ББ након претходно закљученог уговора о доживотном издржавању са тужиљом, не значи да је тај потоњи уговор слабије правне снаге и да нужно води његовој непуноважности, тим пре што је ЕЕ 23.06.2008. године, дакле пре закључења спорног уговора, покренула судски поступак за раскид уговора о доживотном издржавању закљученог са тужиљом. Уговор закључен са туженим би био ништав да је закључен у супротности са одредбом члана 194. став 1. Закона о наслеђивању или да постоје други разлози за његову ништавост по одредбама Закона о облигационим односима, што у конкретной ситуацији, и по оцени Врховног касационог суда, није случај.

За одлуку о захтеву за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању у овој парници су од значаја чињенице да ли је ЕЕ била способна да схвати значај радње коју предузима односно да својом имовином располаже, да ли је то учинила у законом прописаној форми и да ли се ради о уговору са дозвољеним предметом и основом. Супротно наводима ревизије због напред наведеног правног дејства уговора о доживотном издржавању није од значаја савесност туженог односно да ли је знао да је између тужиље и ЕЕ претходно закључен уговор о доживотном издржавању. Није од значаја ни да ли је спорни уговор о доживотном издржавању био фактички извршаван или не. Даваоци издржавања из два или више уговора о доживотном издржавању могу тражити одговарајућу накнаду за дато издржавање и у том смислу међусобно расправити своје имовинске односе, али та околност није од значаја за утврђење ништавости уговора у смислу члана 103. ЗОО.

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе ревизије, којима се не доводи у сумњу правилност побјане пресуде. Одлука о тужбеном је донета правилном применом материјалног права, за коју су дати довољни и јасни разлози, које у свему као правилне прихвата и овај суд, па је применом члана 414. ЗПП одлучено као у изреци.

**Председник већа - судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић